

„Nagyon jó kis ország ez”

Solyom Katalin színművésszel Regős János beszélget

Regős János (RJ): *Állítólag nem vették fel a színművészetire bizonyos hangképzési problémák miatt.*

Solyom Katalin (SK): Ezen a hangon beszéltem, amin most is.

RJ: *Miért nem tetszett a felvételiztetőknek? Ez egy gyönyörű hang.*

SK: Ezt csak azok mondják, akiknek az egyéniségem tetszik, vagy akik szeretnek. De akik életükben először találkoznak velem, azoknak mindenképpen feltűnik, hogy ez nem egy normális hang, ezt minden szakember rögtön észreveszi.

RJ: *Kicsit fátyolos a hangja.*

SK: Amikor felvételiztem, a második forduló előtt kötelező orvosi vizsgálat volt. Csali bácsi, a főiskola orvosa állapította meg, hogy nekem beteg a hangszálam, álhangszalaggal beszélek. Nem zárnak rendesen a hangszálaim. Hároméves koromban volt egy nagyon súlyos szamárköhögésem, védőoltás még nem létezett, ebből maradt vissza az, hogy megvastagodtak a hangszálaim, és emiatt nem zártak rendesen. Ez a kis légrés – érdekes módon – csak akkor zárul be, ha énekelek.

RJ: *Egyébként fölvetnék volna?*

SK: Nem hiszem. Rossz voltam én a második fordulóban is. Később még egyszer megpróbáltam. Az orvos az első felvételi után azt mondta, hogy egy évre hallgassak el, és próbáljak meg egy kvinttel magasabban beszélni. Akkor a hangszálajaim szépen alkalmazkodni fognak ehhez, és összébb zárulnak. Azt mondtam magamnak, hogy én tizennyolc éves koromig ilyen hangon beszéltem, mindenki mondta, hogy milyen jó, amolyan karádys hangom van... dehogy fogok én csicseregősen beszélni.

RJ: *Nagyon el volt keseredve?*

SK: Sírtam, az első felvételi után teljesen kétségbe voltam esve. A másodiknál már nem izgattam magam. Fölvettek az egyetemre kémia–fizika szakra, és miután bekerültem az Universitasba, attól kezdve úgy éreztem, hogy megnyertem a főnyereményt, hiszen ott sokkal nagyobb dolgokat lehetett játszani.

RJ: Valóban főnyereménynek érezhette, hiszen ahogy Nánay István könyvéből¹ tudom, szinte rögtön főszerepeket játszhatott.

SK: A legelső az Alkesztisz² volt.

RJ: Ahogy a Fodor Tamással és Jordán Tamással folytatott „Félmúlt” beszélgetésekből³ tudom, azért nem volt olyan könnyű oda bekerülni.

SK: Akkor még, 1959-ben, könnyen be lehetett kerülni. Még nem volt Universitas, csak színjátszókör, Pártos Géza vezette, Surányi Ibolya meg a szavalókört. Oda bárki beléphetett egy nem túl nehéz felvételi után.

RJ: Mikortól érezte azt, hogy az Egyetemi Színpadon valami fontos dologban vesz részt?

SK: Pontosan 1961-től, amikor Dobai Vilmos vezetésével megalakult az Universitas. Ruszt József is odakerült, aki akkor volt végzős a főiskolán. És elindult egy igazi színház.

RJ: Az Universitas mindig is különbözni akart, és nem csak a darabválasztásban, hanem játéktílusában is az akkori magyar kőszínházi világtól.

SK: Ennek elsősorban az volt a hátterében, hogy az egyetem teljesen független volt az akkori párt- és kormánykontrolltól. Tehát az úgynevezett Aczél-féle vezetés nem szólt bele, hogy mit és hogyan játsszunk. Ez a rektor feladata volt, az ő döntésén múlt. Azért lehet, hogy volt bizonyos kontroll, de minket amatőr egyetemi színpadnak könyveltek el. Azt gondolhatták: Hadd játsszanak ezek a fiatalok, úgysem hallatszik túl messzire a hangjuk!

RJ: Ez az előfeltevés azért végül nem jött be nekik.

SK: Az alapelv mégis csak az volt, hogy a nagy kőszínházak nem játszhatnak olyanokat, mint mi, akik előadhattunk Ionescót, Dürrenmattot, Jean Genet-ét.

RJ: Aztán egyszer csak – ahogy maga nevezi az egyik interjúban – „a belvárosi úri közönség”, benne a színházi szakma elitjével „szagot fogott”, és elkezdett özölni az előadásaikra. Na, innentől kezdve aztán a hatalom is jobban odafigyelt arra, hogy mit csinálnak.

SK: Ez pontosan így történt. Kezdték megkülönböztetett figyelmet fordítani ránk. Persze ezt mi nem vettük tudomásul. Annyira felszabadultan csináltuk, amit csináltunk, annyira nem hitünk abban, hogy beleszólhatnak a munkánkba. Biztos, hogy nálunk is voltak beépített emberek, ahogy mindenhol. De ezt csak a mai eszemmel gondolom így. Akkor eszünkbe sem jutott, hogy valaki közülünk jelenthet rólunk. Szabadon beszélünk egymás között mindenről, semmi félelem nem volt bennünk. Nem tudom, mitől

Jan Genet: *Cselédek*, Universitas Együttes, 1967, r: Ruszt József, Claire szerepében (forrás:Sólyom Katalin archívumából)

¹ Nánay István: *Profán szentély*, Alexandra, 2007.

² Euripidész: *Alkesztisz*, 1961, r: Dobai Vilmos

³ A Fodor Tamással készült interjút lásd a Szcenárium 2015. októberi számában. A Jordán Tamással készült interjú a folyóirat 2015. májusi számában olvasható.

voltunk ennyire bátrak, hiszen hatvanegyet írtunk, és a börtönök csak hatvanháromban nyíltak ki az ötvenhatosok egy része előtt. Mondják, hogy ez volt az amnesztia éve...

RJ: *Sok író, költő hamar odatalált az Egyetemi Színpadra, és filmrendezők is, mint például Szabó István.*

SK: Igen, ő is ott látott engem először a *Karnyónéban*, és utána hívott a filmjeibe. Ő egy zseniális alkotó. Abszolút tehetség és igaz ember.

RJ: *Tehát ön az Egyetemi Színpadon bekerült egy nagyszerű alkotóközösségbe, annak is a középpontjába, hiszen a legfontosabb szerepeket bízták önre.*

SK: Én voltam az első Yerma⁴. Eljött megnézni Psota Irén és Ungvári Tamás – akkor házasok voltak, és rávették a Madách Színház igazgatóját, hogy ott is bemutassák ezt a darabot, Psotával a főszerepben. Hogy miért, nem tudom, de Lorca sem tartozott akkoriban a támogatott színpadi szerzők közé.

RJ: *Az amatőr- és a közsínház két teljesen külön világ volt abban az időben. Az Egyetemi Színpad és benne az Universitas volt az első nem hivatásos műhely, melyhez valahogy odafordultak a hivatásosok, legalább is az újdonságra fogékonyabb részük. Nekem hatvanégytől kezdve vannak élményeim az Egyetemi Színpadról, mert édesapám, Regős Pál mozgásszínhész abban az évben mutatta be ott első, egész estés pantomim-színházi előadását EMBER!? címmel. Később is sokszor vitt oda. Jól emlékszem, milyen sokféle stílusban játszott a társulat. A Karnyónét például a commedia dell'arte stílusában adták, Lorca meg – ezt a darabot nem láttam – nyilván teljesen más előadásmódot kívánt. Hogyan készültek ezekre a produkciókra? Voltak rávezető tréningek?*

SK: Dobai Vilmosnál például nem volt tréning. Hagyományos stílusban rendezett, hiszen a Pécsi Nemzeti Színház főrendezője volt akkor. Ő hívott el aztán ide engem is. Nem nagyon akartam jönni, mert abban reménykedtünk, hogy az Uni-

Csokonai Vitéz Mihály: *Az özvegy Karnyóné s két szeleburdiak*, Universitas Együttes, 1965, r: Ruszt József, Karnyóné szerepében (fotó: Kádas Tibor,forrás:fortepan.hu)

Szabó István: *Apa, fekete-fehér játékfilm*, 1966, Anni szerepében (Sólyom Katalin archívumából)

Szabó István: *Almodozások kora*, fekete-fehér játékfilm, 1965, Anni szerepében (forrás: Filmtrailer.hu)

⁴ Garcia Lorca: *Yerma*, Egyetemi Színpad, 1962.

Závodszy Ferenc:
Ruszt József, olaj,
vásznon, 2010 (for-
rás: zavodszy.hu)

versitast egyszer csak elismerik valamilyen félhivatásos státuszú társulatként. Nem így történt. Rusztnál viszont voltak tréningek bizonyos előadások előtt.

RJ: Gondolom, a Karnyóné⁵ ezek közé tartozott.

SK: Elengedtük magunkat. Ebben az esetben Ruszt fantáziája, figyelme, segítőkészsége adott végül formát a fiatalos szertelenségünknek.

RJ: Miként volt jelen Ruszt a próbákon?

SK: Mint egy igazi drámapedagógus. Csak ritkán játszott elő. Egészen plasztikusan tudta elmondani az instrukcióit. Kiválóan vezette a színészeket, ezért nála könnyű volt jónak lenni. Sosem volt erőszakos. Értett mindegyik színész nyelvén, és látta, hogy hol kell, hol lehet belőle kihozni a legtöbbet. Minden színészhez megvolt a kulcsa.

RJ: A Karnyóné esetében egészen a szélsőségekig el tudta vinni a színészeket, és mégis tartása, architektúrája volt az előadásnak.

SK: Az egy kőkemény előadás volt.

RJ: Számos nemzetközi fesztivál díjazottja lett. Csokonai szövegéből nyilván nem értett semmit a külföldi közönség. Mitől volt mégis ekkora sikere külföldön?

SK: Rövid, ötven perces előadás volt, a sztorija könnyen érthető, alapvetően mozgásszínház, danoltunk is benne, Baross Gábor⁷ írta a zenéket. Olyan volt, mint egy ál-musical.

RJ: Ez a széles műfaji skála és stílusvilág – úgy tudom – egészen a kabaréig terjedt, s az ebben szerzett színészi tapasztalatok valamilyen formában nyilván áthatották a Karnyónét is.

SK: A kabarék felelőse Mezei Éva volt. Körülturnéztuk az egész Balatont. Imádtá mindenki! Ősz Feri⁸ írta a számainkat. Ezek politikai kabarék voltak!

RJ: Tehát szinte minden színházi műfajban kipróbálták magukat, egyiket sem gondolva alantasabbnak a másiknál.

SK: Mindannyiunknak, Fodor Tamásnak és Jordán Tamásnak is ez jelentette a főiskolát.

RJ: Színházi etikában, mentalitásban is sokat adhatott.

SK: Gondolom, hosszabb távon mindenkinek más maradt meg, mást vitt tovább, de a közös alapokat itt szereztük meg. És aztán, bekerülve az úgynevezett normális színházi világba, azt kellett látniuk, hogy az annyira más, annyira begyepesedett eh-

⁵ Őzvegy Karnyóné, r: Ruszt József, bemutató: 1965. április 11.

⁶ Részlet a nancyi fesztiválsikert követő egyek méltatásból: „A színészek kitűnőek... A budapesti Egyetemi Színpad magára vonja figyelmünket és nevetést vált ki annak ellenére, hogy a darab szövegeinek komikuma teljesen érthetetlen számunkra.” (Le Republicain Lorai, 1965. május 3.) Vö. Ruszt József – Debrecen; Universitas Együttes 1962–1972 (szerk. Forgách András, Nánay István, Tucsni András), Ráday Könyvesház Kft (é. n.), 81.

⁷ Baross Gábor, az egyetemi ének- és zenekar vezetője, karnagya.

⁸ Ősz Ferenc (1930–1975): újságíró, humorista, konferanszié.

hez képest. Amikor idekerültem Pécsre, nem akartam elhinni, hogy Magyarországon még létezik ilyen színház. Néztam a színpadot, a színészeket, és megdöbbentem. Úristen, így játszanak? Operettet addig nem is láttam. Itt viszont rögtön a *Rigó Jancsi* címűbe kerültem bele. Ilyen blőd borzalmat addig nem tapasztaltam.

RJ: És hogyan bírta?

SK: Először levegő után kapkodtam. És tudja, milyen furcsa? Eltelt pár év, és úgy belesüppedtem ebbe a világba, hogy a végén már tetszett is. Azok a színészek, akiket eleinte nézni se tudtam, pár év elteltével jók lettek a szememben. Pedig ugyanazok és ugyanolyanok voltak.

RJ: Nekem is van ehhez hasonló élményem abból az időből, amikor közvetlenül az egyetem után az akkor alakuló Népszínházhoz kerültem asszisztensként és társulatvezetőként. Azt a színházat az Állami Déryné Színház és a 25. Színház egyesítésével hozták létre 1976-ban. Az előbbi a szakma szemében az egyik leglenézettebb utazótársulat volt, az utóbbi pedig a legprogresszívebbnek számított. Én az utazókhöz kerültem. A színészek magukat „indiánoknak”, a Várszínházban dolgozó 25. színházásokat „fehéreknek” titulálták. Szerepem nagyban hasonlított egy idegenvezetőéhez. Mindenért én feleltem, a buszok állapotáért, a megfelelő hőmérsékletért, a különböző galibákért, a szállodai károkozásokért stb. Ráadásul egy gyerekdarabbal turnéztunk, napi két-három előadást is kellett tartanunk. A színészek eleinte Gyurkóék spionjának tartottak. Utaztam, utaztam, és egyre jobban megszerettük egymást. Az irántuk táplált negatív szakmai előítéletem idővel pozitívba fordult. Láttam, hogy sokuk bizony igenis tehetséges színész, és hogy majd mindegyikük alázattal, tisztességgel, szakmai tudásának maximumát nyújtva igyekszik helytállni ebben a darálóban. Valamiféle szolidaritás ébredt bennem irántuk. Az Univerzitas is sokat turnézott, és, elsőként a magyar színtársulatok közül, külföldön is. Rengeteg élményben részesülhetett ezeken a fesztiválokon. Mely külföldi társulatokra emlékszik?

SK: Én viszonylag keveset utaztam. 1965-ben mehettem csak a társulattal. A következő évben már nem engedtek ki.

RJ: És megindokolták, hogy miért nem?

SK: Természetesen megindokolták. Elküldtek Aczélhoz. Megmondták az Egyetemi Színpadon, hogy engem most azért nem engednek ki, mert a testvérem⁹ nem jött haza egy olaszországi ösztöndíjáról. De próbáljam meg, menjek el az Aczél elvtárshoz – mondták. Az Egyetemi Színpad kért egy időpontot tőle, és én elmentem hozzá. Az egész beszélgetésre már nem emlékszem pontosan, csak arra, hogy nagyon kedves volt, és azt mondta: „Nézzé, ha el akar menni megint Franciaországba vagy bárhová, én kiengedem magát, de akkor hívja vissza a testvérét.” Elnevettem magam, és azt mondtam, hogy egy vadidegen embert sem hívnék vissza, hát még a testvéremet! „Jó, de akkor nem mehet sehova.” „Akkor itthon maradok – mondtam. – Nekem nagyon jó itt, nagyon jó kis ország ez.”

RJ: Ez hatvanhatban történt.

SK: De hatvanhétben mehettem Wrocławba, meg Zágrábra. De Bécsbe, Franciaországba és Angliába már nem.

⁹ Dr. Sólyom Antal, orvos: (1936–)

Halász Péter: *A pokol nyolcadik köre*, Universitas Együttes, 1967, r: Ruszt József, a lány szerepében Cserhalmi Annával (forrás: Nánay: *Profán szentély*, Alexandra, 2007)

RJ: *Wroclawban ezek szerint még látta Grotowski előadását, az Apocalypse cum figurist. Milyennek találta?*

SK: Nagyon tetszett. Erős előadás volt, fémszerkezetekben csúsztak-másztak benne. Nagyhatással volt rám: hát így is lehet színházat játszani! És a színészek ezt tudják, érzik, bennük van. Azok a színészek akrobaták is voltak. Aztán nekünk is lett egy KZ-darabunk, a Halász Péter-féle¹⁰. Abban is játszottam. Tréningeztünk, és Ruszttal együtt cipeltük a köveket a Duna mel-

lől. Biztos, hogy Grotowski hatására született meg az az előadás. De ez egyszeri dolog volt. Később már nem is csináltunk ilyen jellegű produkciót. Olyan mozgáskultúránk, mint Grotowski színészeinek, nekünk egyáltalán nem volt. Bár ügyesek, lelkesek, fiatalok voltunk, de annyira, mint ők, azért nem. Az Egyetemi Színpadon erre a fajta képzésre szakemberek sem voltak. Ma már egészen más a helyzet. A mai hivatásos színészképzésben nagyon fontos szerepe van a mozgástréningnek.

RJ: *Tudom, ön közvetlenül azelőtt jött el, hogy többen önként távoztak vagy távozni kényszerültek a társulattól. Voltak-e előjelei ennek?*

SK: Nem, egyáltalán nem. Kezdetben nagyon sajnáltam, hogy eljöttem. De amikor megtudtam, hogy a többiek is mind otthagyták az Universitást, annyira már nem vágytam vissza. Aztán már a tehetetlenségem miatt nem mentem innen soha többet máshová. Ruszt hívott ugyan nem túl határozottan Debrecenbe, de nem mertem megkockáztatni, hogy itt hagyjam Pécsset. Mindig attól félttem, hogy előbb-utóbb kirúgnak, mert amatőr vagyok.

RJ: *De közben diplomát is szerzett 1981-ben.*

SK: A színművészeti levelező tagozatán, színházelmélet szakon. Ez a véletlennek volt köszönhető. Akkoriban káderképzés folyt. Sok igazgatónak nem volt szakmai végzettsége. Kitalálták, hogy akinek van már valamilyen diplomája és színházigazgató vagy színházban dolgozik, végezze el levelezőn a főiskolát.

RJ: *A hetvenes években idekerült Paál István, Szikora János, Katona Imre, akik más szellemiséget hoztak Pécsre. Mennyire vonták önt be az előadásaikba?*

SK: Amikor Szikora idekerült, akkor az első három évben azok között voltam, akiket szeretett. Benne voltam *A perben*¹¹, a *Smürcben*¹². Amíg itt dolgozott, úgy éreztem, hogy számít rám. Egy műhelyt akart csinálni, egy úgynevezett laboratórium–színházat Morcsányi Gézával, Nadas Péterrel, Keserű Ilonával és Vi-

¹⁰ Pilinszky János műve alapján, Halász Péter: *A pokol nyolcadik köre*, r: Ruszt József, 1967/68-as évad. A szövegeknyvet lásd a Szcenárium 2014. februári számában.

¹¹ Franz Kafka: *A per* (1978)

¹² Boris Vian: *Bírodalomépítők avagy a Smürc* (1980)

dovszky Lászlóval. Nem engedték neki, ezért ment el innen Győrbe. Engem is hívott, amikor Töröcsik Marival vezette az ottani színházat. Töröcsik a *Smürcöt* jött megnézni, bejött utána az öltözőmbe és szerződést ajánlott. Nem mertem elmenni. Már két gyerekem volt, nem akartam kockáztatni a családomat. Egy fél év múlva Töröcsik már nem volt igazgató. Két év múlva Szikorát is elküldték.

RJ: *Ő is megjárta Aczél irodáját.*¹³

SK: Én egyáltalán nem vagyok egy olyan ember, aki bármibe fejest ugrik. De nem is nagyon akartak rávenni erre. A színházat férfiak csinálják, és én nő létemre nem nagyon ugrálhattam.

RJ: *A pályáját tanulmányozva azt látom, hogy hihetetlenül erősen indul, aztán még néhány főszerep Pécsen...*

SK: Egy-két jó pillanatom volt ebben a színházban, utána meg jött a nagy zuhanás. Nem állt senki mögöttem. A színész csak akkor tud kibontakozni, ha van mögötte valaki, akár író vagy rendező, bármilyen színházi ember, aki tudja őt menedzselni és hisz benne.

RJ: *Szabó István ilyen rendező volt*¹⁴, igaz, a filmes világban.

SK: De csak ő. És ő is csak eleinte. Két főszerep után vége volt. Még hívott egy-két kisebb szerepre, egy-egy pillanatra benne voltam a filmjeiben, mert szerettem a saját embereit vizsgálatni. Valószínűleg bennem lehetett a hiba. Talán magamban sem hittem eléggé.

RJ: *Kiírtam két véleményt önről. A Dobai Vilmos rendezte Alkésztisz kapcsán írták magáról: „Sólyom Katalin elfogódottsága mögött is megnyerő volt Alkésztisz szerepében”*¹⁵. A másikat a Yermáról írták: „Gazdag intellektuális és érzelmi apparátussal formálta meg Yerma alakját, lélegzetelállító pillanatokot teremtve.”

SK: Igen, nagyon szépeket írtak rólam akkoriban, mint afféle amatőrrel, akikben érezték a tehetséget. Az is lényeges itt, hogy annak idején mi divatban voltunk: hét-nyolc kritika is megjelent az előadásainkról. Az ember azt hihette, hogy övé a világ. Pedig az egyáltalán nem biztos, hogy amikor egy húsz-huszonkét éves kezdőről ilyeneket írnak, az igaz is. Azzal együtt, hogy én sem lehettem kutyaütő. De a többiek sem akárhány voltak: Jordán, Hetényi Pál, Halász Péter, Kristóf Tibor, Fodor Tamás. Ma már úgy érzem, hogy ezek a lelkes kritikák túloztak. És ezt nem a szerénységem mondatja velem. Én sokkal később értem meg. A film az más. Ott

Boris Vian: *Birodalomépítők avagy a Smürc*, Pécsi Nemzeti Színház Kamaraszínháza, 1980, r: Szikora János, az Anya szerepében (forrás: Sólyom Katalin archívuma)

¹³ Lásd erről a Szcenárium 2015. decemberi számában: „Úgy döntöttem, hogy rendező akarok maradni” – Szikora Jánossal Regős János beszélget 65–83.

¹⁴ Sólyom Katalin a Szabó István filmekben: *Ápa* (1966), *Szerelmesfilm* (1970), *Sári-ka, drágám* (1971), *Tűzoltó utca 25.* (1973), *Mephisto* (1981), *Édes Emma, drága Böbe* (1992), *A napfény íze* (1999)

¹⁵ A Film Színház Muzsika c. újságból idézi Nánay István, id. mű: 40. és 47. old.

az ember saját magaként van jelen, és olyan, amilyen. A színház összetettebb dolog. Függsz a rendezéstől, a kollégáktól, az adott helyzettől, a pillanattól.

RJ: *De milyen különböző pályát futottak be az akkori játszó társai! Jordán egészen a Nemzeti Színház igazgatóságáig vitte.*

SK: Igen, ő futotta be talán a legnagyobb ívű pályát. Nekem az az érzésem, hogy nem annyira a művészi teljesítménye, hanem inkább a belső, emberi kisugárzása, speciális tehetsége játszott ebben döntő szerepet. Őt mindig mindenki szerette. Jordánt imádni lehetett. Pláne az én időmben, amikor még „kisfiú” volt. Szerintem Kristóf Tibor¹⁶ volt a legtehetségesebb az összes színész között az Universitasban.

RJ: *A nevét sokan ismerik, de inkább filmek szinkronhangjaként. Nem igazán tudott a kőszínházi világ centrumába kerülni.*

SK: Valahogy szerencsétlenül alakult a sorsa. Mindig azt hitte, hogy na, most majd kiemelkedik, valaki felfedezi, úgymond „csúcsra járatja”. Vidéki színházakban játszott, meg sokat szinkronizált. Pedig zseni volt!

RJ: *Említette, hogy New Yorkban járva meglátogatta Halász Péteréket.*

SK: Sírтам, zokogтам, mikor meglátтам azt a színházat¹⁷. Előadást ott nem látтам, de elképesztőnek találtам a körülményeket. Azelőtt a pesti előadásait még látтам a lakásában. Sokat nevtünk ezeken a férjemmel. Folyt a víz a kádból, frakkban belefeküdt a vízbe, félig meztelenül. A szobában tyúkok kotkodácsoltak. Péter nem színész volt. Ő mindig mindenütt önmaga volt, hatalmas belső tehetséggel megáldva. Ezt hívják önazonoságnak. Nagyon szerettem őt, de szerintem nem ez a profi színészet. Nem tudom, minek hívják az ilyen fajta színházat, amit ő művelt.

RJ: *Happeningnek.*

SK: Az Egyetemi Színpadon is mindig volt valami happening. Én ezeken is halálra röhögtem magam. Mikor például a zongorába pingponglabdákat dobáltak staniclikből, ezek hangokat adtak ki, aztán odakötözték magukat a zongorához, alulról fölnyúltak, és pötyögtették a klaviatúrát. Ez nem az én világom.

RJ: *Azért a Squat Theater az amerikai színház huszadik századi történetét feldolgozó művekben már külön fejezetként szerepel.*

SK: Önmagunkat kirakatban mutogatni – ez inkább valamiféle exhibicionizmus. Halálunk előtt közszemlére tenni magunkat egy koporsóban? Halász első sorban azért volt érdekes, mert merészen kitört a konformizmusból, tett valamit.

¹⁶ Kristóf Tibor (1942–2009): színész

¹⁷ Squat Theatre: Halász Péter (1943–2006) társulata New Yorkban, a West Side 23. utcában. Itt játszottak és éltek 1977 és 1984 között. Az előadásaik háttérül az utcai front kirakatüvege szolgált.

RJ: És ez sok embert érdekelt kezdetben is, és mikor hazajött, akkor is.

SK: Engem is érdekelt, mert szerettem Halászt. De ha belegondolok, én sokszor blöffnek éreztem a dolgait. Kicsit hülyére vett bennünket. Mindenki tártott szájjal nézi az akciót, komolyan veszi, és azt hiszi, hogy ez ám a művészet! Neves színházi ember lett belőle. Igaza lett!

RJ: *Ahogy szavaiból kiveszem, a pécsi ötven év nem sokat tett hozzá ahhoz, amit indulóban a hatvanas években magába szívott.*

SK: Ez biztos. Az összes irodalmi, színházi tudásomat az Egyetemi Színpadon szereztem meg. Itt Pécsen aztán már egy gyárba kerültem bele. Ez a „löket” vitt arra, hogy csináljak magamnak saját programokat. Készítettem gyermekműsorokat, önálló esteket, írtam darabot magamnak. A *Grace és Glória* című darabot – életem legnagyobb sikerét – a bátyámtól kaptam Amerikából. Most is valami hasonlóra készülök, ha találok szerzőt, aki írna valamit egy Alzheimer-kóros öregasszonyról. Az alapötlete is megvan már ennek a darabnak. Az *Öregasszony és a Halál* című népmesén alapulna a története. Jön a Halál, hogy elvigye őt. Haladékot kér, erre a Halál azt mondja, jó, akkor holnap visszajövök. Az Öregasszony újra és újra haladékot kér. Az utolsó alkalommal is könyörög, mire azt mondja neki a Halál, jó, de egy óra múlva visszajövök. El szeretne bújni előle. Bebújik először a mézes hordóba, de nem jó, kiugrik onnan, aztán szétszakítja a dunyháját, bebújik a tollak közé. Kiugrik, az Ördög meg úgy megijed a mézre ragadt tollakkal borított Öregasszonytól, hogy futásnak ered, és soha többé nem jön el érte. – Mitől fél ma egy öregasszony? Attól, hogy meghülyül, hogy rákot kap, tolókcocsiba kerül, megvakul. Ki akarom használni a még meglévő energiáimat. Nyolcvanig van még négy évem, kilencvenig pedig még tizennégy. Remélni és tervezni lehet... Ki tiltja meg?

“...It’s a Nice Little Country...”

János Regős Talks to Actress Katalin Sólyom

Katalin Sólyom (b. 1940) was a founding member of the Universitas Együttes (Universitas Ensemble) at the Faculty of Arts, ELTE (Eötvös Loránd University, Budapest) in 1961. Although it was not before 1981 that she graduated from the Theatre Studies Department at the Színház- és Filmművészeti Főiskola (College of Theatre and Film), she belongs to those who, like the young people from the heyday of the ensemble: Tamás Fodor, Péter Halász, Pál Hetényi, Tibor Kristóf and Tamás Jordán, later became professional artists. The interview reveals that Katalin Sólyom’s career was developing less spectacularly. However, it can still be said that she has been an outstanding personality in the theatrical and artistic life of the city of Pécs, successful as actor, poetry reciter and pedagogue, too. By virtue of her outspoken style as well as critical and self-critical attitude, the heroic age of the amateur movement unfolds through close-up portraits and authentic, nuanced episodes.

